

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1442

Vragen van het lid **Lahlah** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister voor Rechtsbescherming over *het artikel «Veiligheid in vrouwengevangenis «onvoldoende»»* (ingezonden 6 maart 2024).

Antwoord van Minister **Weerwind** (Rechtsbescherming) (ontvangen 8 april 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 1343.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Veiligheid in vrouwengevangenis «onvoldoende»: drie cipiers vervolgd voor aanranding en verkrachting»¹ in de Volkskrant van 28 februari 2024?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de aanbevelingen van Inspectierapport PI Nieuwersluis² van 31 mei 2023? Welke aanbevelingen uit het inspectierapport zijn tot dusver opgevolgd, en welke niet?

Antwoord 2

Op 31 mei 2023 heb ik mijn beleidsreactie op het Inspectierapport PI Nieuwersluis aan uw Kamer gestuurd.³ In mijn reactie heb ik aangegeven alle aanbevelingen van het Inspectierapport over te nemen. Ook heb ik benoemd welke maatregelen ik, samen met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), tref om seksueel grensoverschrijdend gedrag in Penitentiaire Inrichting (PI) Nieuwersluis en DJI breed tegen te gaan. DJI is direct van start gegaan met de aangekondigde maatregelen. Zo zijn bijvoorbeeld bij de PI Nieuwersluis interviews binnen de teams gestart, heeft de directie de module sociale veiligheid gevolgd en is het inwerkprogramma voor de nieuwe medewerkers herzien. In de PI's Ter Peel en Zwolle zijn aandachtsfunctionarissen bij de Commissie van Toezicht (CvT) aangesteld. In de PI Nieuwersluis is gekozen voor een externe vertrouwenspersoon voor gedetineerden. In de beleidsreactie

¹ Volkskrant, 28 februari 2023, <https://www.volkskrant.nl/binnenland/veiligheid-in-vrouwengevangenis-onvoldoende-drie-cipiers-vervolgd-voor-aanranding-en-verkrachting-b3a116c5/>

² <https://www.inspectie-jenv.nl/Publicaties/rapporten/2023/05/31/rapport-pi-nieuwersluis>

³ Tweede Kamerbrief, vergaderjaar 2022–2023, Kamerstuk 24 587, nr. 898

tie op het advies van regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (RCGOG) heb ik een stand van zaken gegeven op deze maatregelen en aangegeven welke aanvullende acties in gang worden gezet.⁴

Vraag 3

Deelt u de mening dat de aanvullende aanbevelingen⁵ van de regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (hierna: RCGOG) erop wijzen dat niet alle aanbevelingen uit het Inspectierapport PI Nieuwersluis voldoende zijn opgevolgd? Zo ja, hoe gaat u hier verandering in brengen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

De RCGOG onderscheidt drie niveaus bij een cultuurverandering in een organisatie zodat seksueel grensoverschrijdend gedrag niet meer voorkomt: de omgangscultuur (normen, waarden en gedragspatronen), de organisatiestructuur (georganiseerde kenmerken van de setting die beïnvloeden welk gedrag mogelijk of toegestaan is binnen die setting) en het systeem van specifieke maatregelen voor de aanpak van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag (meldingsmogelijkheden en ondersteuning daarbij). De RCGOG concludeert dat DJI op al deze drie niveaus acties heeft ondernomen, maar dat aanvullende maatregelen nodig is. In de beleidsreactie⁶ op het advies heb ik aangegeven hoe ik invulling geef aan deze aanvullende maatregelen.

Vraag 4

Bent u het eens met de kritiek van de RCGOG dat de drempel om een klacht in te dienen in vrouwengevangenissen omlaag moet en dat klachten sneller behandeld moeten worden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u hiervoor zorgen?

Antwoord 4

Ik onderschrijf de noodzaak dat melden zo laagdrempelig mogelijk moet zijn. Daarom heb ik naar aanleiding van het Inspectierapport meerdere maatregelen genomen om deze drempel te verlagen. Zo heb ik de Commissie van Toezicht (CvT) van iedere PI gevraagd een aandachtsfunctionaris niet-integer gedrag aan te stellen. In de PI's Ter Peel en Zwolle zijn deze aandachtsfunctionarissen bij de CvT inmiddels ingesteld. In de PI Nieuwersluis is door de directie en de CvT gekozen voor een externe vertrouwenspersoon voor gedetineerden die de rol van aandachtsfunctionaris vervult, onafhankelijk van de CvT. Na een jaar worden beide vormen geëvalueerd en wordt de opgedane kennis ook gedeeld met de CvT's van de andere PI's, zodat zij dat kunnen gebruiken bij de verdere positionering en doorontwikkeling van de functionaris.

Naar aanleiding van het advies van de RCGOG wordt het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid van het meldproces – zowel aan de kant van de melder, aan de kant van de organisatie en als bij andere betrokken – extra onder de aandacht gebracht. Daarnaast wordt gewerkt aan het verbeteren van de herkenbaarheid van de aandachtsfunctionaris.

Vraag 5

Hoeveel aandachtsfunctionarissen zijn tot dusver aangesteld in vrouwengevangenissen? Wat gebeurt er met de meldingen die bij hen binnenkomen? Zijn hier protocollen voor en zo ja, hoe zien die eruit? Zo nee, moeten die er wat u betreft komen en hoe gaat u hiervoor zorgen?

Antwoord 5

Zoals bij het antwoord op vraag 4 is toegelicht, zijn in Ter Peel en Zwolle een aandachtsfunctionaris niet-integer gedrag bij de CvT aangesteld en in Nieuwersluis een externe vertrouwenspersoon voor gedetineerden. Indien de aandachtsfunctionaris als onderdeel van de CvT handelt dan kan de

⁴ Tweede Kamerbrief, vergaderjaar 2023–2024, Kamerstuk 24 587, nr. 931

⁵ <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-2d0bc9cfba4552528a17279b9db9ff64afd6f5b0/pdf>

⁶ Tweede Kamerbrief, vergaderjaar 2023–2024, Kamerstuk 24 587, nr. 931

functionaris in die hoedanigheid zelf de melding afhandelen of doorverwijzen. Ook is er naar aanleiding van het advies van de RCGOG besloten het mogelijk te maken dat de CvT rechtstreeks melding kan maken bij Bureau Integriteit van DJI. Deze mogelijkheid is inmiddels geïmplementeerd. De vertrouwenspersoon voor gedetineerden in PI Nieuwersluis kan in samenspraak met een gedetineerde een melding doen of verwijzen naar de (maandcommissaris van de) CvT. Als de vertrouwenspersoon op de hoogte wordt gebracht van mogelijk strafbaar gedrag dan tracht de vertrouwenspersoon de gedetineerde te bewegen zelf aangifte te doen of dat zij samen aangifte doen. Mocht de gedetineerde geen aangifte willen doen, dan stelt de vertrouwenspersoon de directeur in kennis, die vervolgens ambtshalve aangifte doet.

Vraag 6

Klopt het dat de brievenbus waarin gedetineerden in de vrouwengevangenis in Nieuwersluis hun klachten kwijt kunnen, in het zicht hangt? Zo ja, deelt u de mening dat dit de meldingsbereid naar verwachting verkleint omdat gedetineerden hierdoor niet ongezien een klacht kunnen indienen? Bent u bereid met de vrouwengevangenis in gesprek te gaan om de brievenbus te verplaatsen?

Antwoord 6

Op één afdeling in PI Nieuwersluis hing de brievenbus voor de vertrouwenspersoon gedetineerden in het zicht van het personeel. Deze brievenbus is inmiddels verplaatst uit het zicht van het personeel. Ik heb daarnaast andere maatregelen genomen om het melden zo laagdrempelig te maken. Zie ook mijn antwoord bij vraag 4.

Vraag 7

Op welke termijn gaat u de aanbevelingen van de RCGOG opvolgen om intervisie en trainingen over de gezagsrelatie tot gedetineerden (aanbeveling 4) en omstandstrainingen (aanbeveling 5) te organiseren? Zijn de – vergelijkbare – aanbevelingen uit het Inspectierapport PI Nieuwersluis op dit vlak voldoende overgenomen?

Antwoord 7

Het opleidingsinstituut van DJI heeft een specifieke module ontwikkeld over het werken met vrouwelijke gedetineerden. Binnenkort zal deze module beschikbaar zijn. Deze module zal worden gevolgd door zowel medewerkers als directieleden van de vrouwengevangenissen. Daarnaast nemen alle teams in PI Nieuwersluis sinds mei 2023 deel aan intervisiesessies. Ook in de PI Zwolle en in de PI Ter Peel geldt dat er intervisiesessies en/of bijeenkomsten worden georganiseerd waar het thema regelmatig wordt besproken. De positie van de omstanders en de gezagsrelatie komen zowel bij de genoemde module als bij deze intervisiesessie en bijeenkomsten nadrukkelijk aan bod.

Vraag 8

Kunt u de Kamer van een tijdpad voorzien over de implementatie van de aanbevelingen van de RCGOG naar aanleiding van het Inspectierapport PI Nieuwersluis?

Antwoord 8

In de beleidsreactie heb ik aangegeven hoe er wordt omgegaan met de verschillende maatregelen op basis van de aanbevelingen van de RCGOG. Er moet hierbij onderscheid gemaakt worden tussen verschillende maatregelen. Sommige maatregelen zijn reeds geïmplementeerd, zoals de mogelijkheid voor de CvT om direct te kunnen melden bij Bureau Integriteit (per 1 maart 2024). Een aantal maatregelen vraagt nadere uitwerking, zoals bijvoorbeeld het komen tot een breed gedragen gedragscode met daarin aandacht voor de specifieke context van een PI. En tot slot zijn er maatregelen die vragen om nader intern overleg, zoals bijvoorbeeld het vastleggen van hoe om te gaan met de discretionaire bevoegdheden. DJI is hier druk mee aan de slag. In de voortgangsrapportage »Recht doen, kansen bieden« zal ik u informeren over het tijdpad.

Vraag 9

Bent u bereid de Kamer halfjaarlijks van een update te voorzien over de implementatie van de maatregelen van de RCGOG?

Antwoord 9

Over de implementatie van de maatregelen rapporteer ik in de jaarlijkse voortgangsrapportage »Recht doen, kansen bieden«. De eerstvolgende voortgangsrapportage staat voor de zomer gepland.